

واکاوی رابطه سرمایه‌های اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی (مطالعه موردی، ناحیه دو شهر کرمان)

زهره نژاد اکبری^۱، مسعود مجرد کاهانی^۲، نگار دامن کشان^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲ / ۱۰ / ۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲ / ۱۱ / ۲۵

چکیده:

پلیس برای انجام دادن رسالت خطیر خود که همانا تأمین امنیت اعضای جامعه است نیاز به مشارکت و همکاری مردمی دارد. سرمایه اجتماعی برای پلیس به عنوان ظرفیت و قابلیت مشارکت مردم در توسعه نظم و امنیت عمومی از سال‌ها پیش تا کنون توجه نظریه پردازان علوم اجتماعی را به خود جلب کرده است. در پژوهش حاضر به بررسی میزان سرمایه اجتماعی پلیس و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی پرداخته شد. روش مطالعه از نوع هم‌بستگی - توصیفی است، که جامعه آماری آن تمام افراد بالای ۱۸ سال منطقه دو شهر کرمان می‌باشند. حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول کوکران ۷۰۰ نفر انتخاب شده است. اطلاعات مورد نیاز از طریق ابزار پرسش‌نامه استاندارد، که قبلاً روایی و پایایی آن سنجیده شده و مورد تأیید قرار گرفته است، جمع‌آوری شده و با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در این پژوهش سرمایه اجتماعی پلیس در سه بعد آگاهی، اعتماد و مشارکت عملیاتی تفکیک شد و تأثیر آن‌ها بر امنیت اجتماعی سنجیده شد. نتایج حاصل از تحقیق حاکی از آن است که بین سرمایه اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی هم‌بستگی معادل ۰/۰۸۸- وجود دارد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که رابطه منفی و غیرمعنی داری بین ابعاد سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی وجود دارد. از میان هر سه بعد سرمایه اجتماعی پلیس، اثر منفی بر امنیت اجتماعی داشته‌اند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین مشارکت مردم با پلیس و اعتماد مردم به پلیس هم‌بستگی مثبتی وجود دارد. هم‌چنین بین آگاهی از فعالیت‌های پلیس با اعتماد مردم به پلیس و مشارکت مردم با پلیس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بنابراین افزایش قدرت سرمایه اجتماعی پلیس می‌تواند قانون‌گرایی را در میان مردم افزایش دهد. هم‌چنین یافته‌ها نشان می‌دهد که بین عملکرد پلیس و ابعاد سرمایه اجتماعی رابطه مثبت وجود دارد و فقط در بعد امنیت اجتماعی این رابطه منفی می‌باشد.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، امنیت اجتماعی، آگاهی، مشارکت، اعتماد.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت بحران، (نویسنده مسئول) akbari_zohre67@yahoo.com. همراه: ۰۹۱۳۹۹۴۶۲۳۴

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت بحران. Masoud.kahani@yahoo.com. همراه: ۰۹۱۵۵۱۷۰۳۶۶

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت بحران. D.negar20@yahoo.com. همراه: ۰۹۱۰۷۰۷۰۰۲۴

۱- مقدمه و بیان مسئله

جامعه امروزی برای دستیابی به اهداف خویش نیازمند برنامه ریزی‌های حساب شده در عرصه‌های گوناگون زندگی است. در واقع، جامعه برای اطمینان از تأمین نیازمندی‌ها و تضمین بهبود روزافزون شرایط، باید بتواند برآوردی از گستردگی و بزرگی پهنای سازمان‌ها و پیچیدگی تعاملات میان آن‌ها، برای آینده داشته باشد و با چشم اندازی به نحوه تبادلات کارکردی، اولویت‌هایی را در دستور کار خود قرار دهد. هم‌چنین، با درک نواقص، کاستی‌ها، نقاط ضعف و فرصت‌ها، قوت‌ها و سرمایه‌ها، به تحقق اهداف خویش امید داشته باشد (نویدینا، ۱۳۸۸: ۲). یکی از مفاهیم با اهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی موضوع و مفهوم امنیت است (اخوان کاظمی، ۱۳۸۶: ۱۲). امنیت از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی می‌شود که فقدان و یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۲) به طوری که، انسان مدنی برای زندگی در جمع و دستیابی به مراتب بالایی رشد، نیازمند امنیت و آرامش خاطر است که با رشد و نمو جرایم و انحرافات اجتماعی، زمینه‌های ناامنی و شکل‌گیری کج‌روی در سطح جامعه بیش‌ترین دلهره را ایجاد می‌کند (جاوید، ۱۳۸۵: ۱۱۹).

از اینرو، امنیت اجتماعی برای آحاد جامعه از بسیاری از موضوعات دیگری که ممکن است مهم تلقی شود، ضروری‌تر است. بنابراین، یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقا می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد، سرمایه اجتماعی است (راموز، ۱۳۸۳: ۸۸) سرمایه اجتماعی و نمود آن در ارتباط با مقولاتی نظیر پیشگیری و کاهش جرایم، خشونت و تضاد در یک جامعه، سوء مصرف مواد مخدر، خودکشی و بسیاری از معضلات اجتماعی نشان از رابطه تنگاتنگ مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی با فضا سازی امنیت اجتماعی در جامعه دارد (بهزاد، ۱۳۸۵: ۴۹). سرمایه اجتماعی یکی از فاکتورهایی است که نقش بسیار مهمتری از سرمایه فیزیکی و سرمایه انسانی در جوامع داشته و در غیاب سرمایه اجتماعی و بدون آن پیمودن مسیر توسعه‌ی فرهنگی، اقتصادی و امنیتی دشوار و یا غیرممکن می‌باشد. ارزش‌های واحد می‌تواند به انسجام اجتماعی کمک کرده و در نتیجه نظم اجتماعی که زیربنای امنیت اجتماعی است را فراهم کند، ضمن آن که امنیت در همه زمینه‌ها بدون مشارکت و همیاری مردم و اقشار مختلف جامعه امکان پذیر نمی‌باشد. لذا فقدان و یا کاهش سرمایه اجتماعی منجر به بروز معضلات، بحران‌ها و تعارضات متعدد اجتماعی می‌گردد (امینی، ۱۳۸۶: ۱).

نقش سرمایه اجتماعی در تأمین امنیت اجتماعی چه از جهت جلوگیری از بروز ناهنجاری‌ها و انواع جرایم اجتماعی و به تبع و در کنار آن از جهت زمینه سازی مشارکت مثبت و فعال فرد در زندگی اجتماعی، اساساً از طریق تأثیرگذاری ارزش‌ها و هنجارهای

اجتماعی در چگونگی رفتار افراد اعمال می‌شود (تقی لو، ۱۳۸۵: ۲۴۹). در کشور ما، پلیس یکی از مهم‌ترین سازمان‌ها و تشکیلاتی است که مسئولیت برقراری نظم و امنیت را در جامعه برعهده داشته و تحقق امنیت در ابعاد گوناگون فردی و عمومی ارتباط مستقیمی با حضور و عملکرد این سازمان دارد. به غیر از حضور پلیس در جامعه به ابزارهای درونی همچون هنجارها و ارزش‌ها و بطور کلی سرمایه اجتماعی نیاز هست تا بتوان با کمک این ابزارها امنیت را در جامعه برقرار کرد (طرزی، ۱۳۸۸) سرمایه اجتماعی برای پلیس به عنوان ظرفیت و قابلیت مشارکت مردم در توسعه نظم و امنیت عمومی از سال‌ها پیش تاکنون توجه نظریه پردازان علوم اجتماعی را به خود جلب کرده است.

در تحقیق حاضر به بررسی میزان سرمایه‌های اجتماعی پلیس پرداخته و ابعاد سرمایه اجتماعی شامل آگاهی، اعتماد و مشارکت مردمی را مورد بررسی قرار داده و هم‌چنین نگرش مردم نسبت به وضعیت امنیت عمومی و تأثیر آن بر ابعاد سه گانه ذکر شده مورد توجه قرار گرفت. هم‌چنین در این تحقیق به بررسی رابطه بین سرمایه‌های اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی، مطالعه موردی در ناحیه دو شهر کرمان پرداخته و برای بالا بردن سطح امنیت اجتماعی در جامعه راهکارهایی ارائه شده است.

۲- کلیات و مفاهیم تحقیق

سرمایه اجتماعی: از سرمایه اجتماعی تعاریف متعددی وجود دارد، از جمله «استون» سرمایه اجتماعی را شبکه‌ای از روابط اجتماعی می‌داند که توسط هنجارهایی از اعتماد و عمل متقابل ایجاد شده و به نفع دوطرفه منجر می‌شود (استون، ۲۰۰۷: ۲). سرمایه اجتماعی به معنای هنجارها و شبکه‌هایی است که امکان مشارکت مردم در اقدامات جمعی به منظور کسب سود متقابل را فراهم می‌کند و با شیوه‌هایی همچون سنجش سطح اعتماد اجتماعی و سطح عضویت در انجمن‌های مدنی رسمی و غیررسمی قابل اندازه گیری است. سرمایه اجتماعی مفهومی ترکیبی است که «موجودی» یا میزان این هنجارها و شبکه‌ها را در یک جامعه و در یک مقطع زمانی خاص تشریح می‌کند (تاجبخش، ۱۳۸۲)

امنیت اجتماعی: امنیت اجتماعی به قلمروهایی از حریم افراد مربوط می‌شود که در ارتباط با دیگر افراد جامعه، سازمان‌ها و دولت می‌باشد. اکثر افراد جامعه به طور مستمر و در طول زندگی روزمره با این قلمروها روبرو می‌شوند و زندگی آن‌ها مستلزم ارتباط در این قلمروهاست (محمدی، ۱۳۹۱: ۴). امنیت اجتماعی توانایی جامعه برای حفظ هویت، منافع و ویژگی‌های اساسی خود در برابر شرایط متحول و تهدیدها و نیز توانایی ارتقای وضعیت اجتماعی به سمت ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه است (احمدی مقدم، ۱۳۸۹: ۳۷).

امنیت اجتماعی، نوع و سطحی از اطمینان خاطر است که جامعه و گروه در آن نقش اساسی دارد (لیدلهارت، ۱۹۹۵: ۳۴).

پیشینه تحقیق

ساروخانی و هاشم زاده (۱۳۹۰) به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌های آن) و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری پرداخت. روش تحقیق توصیفی پیمایشی و اسنادی می‌باشد. این تحقیق به بررسی نگرش جوانان ۲۹-۱۵ سال شهر ساری به سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی می‌پردازد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین مشارکت عمومی، اعتماد اجتماعی، روابط اجتماعی، انسجام اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد.

بیزبان، تاجبخش و مرادی (۱۳۹۱) به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی خانواده (مطالعه موردی شهرستان خرم آباد) پرداخته و روش این پژوهش پیمایشی بوده و از طریق پرسش‌نامه انجام گرفته است. یافته‌های پژوهش رابطه معناداری بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی خانواده در ابعاد مالی، جانی، جمعی و فکری را نشان می‌دهد.

طرزی، علایی نسب و اردیزی (۱۳۸۸) در تحقیق خود به بررسی نقش سرمایه اجتماعی در امنیت اجتماعی پرداخت. این پژوهش با روش اسنادی انجام شده است. براساس یافته‌های این تحقیق، سرمایه اجتماعی موجب افزایش بده بستان‌ها در سطح جامعه می‌شود. نتیجه حضور شهروندان، توانمندی نظام اجتماعی و بالا رفتن اعتماد و اطمینان افراد به خود و دیگران خواهد بود و در نهایت با افزایش سرمایه اجتماعی، دموکراسی محلی احیا و گروه‌های داوطلبانه تشویق و شهروندان حضور فعال پیدا می‌کنند.

نادری، جاهد و شیرزاده (۱۳۸۸) به بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی شهر اردبیل) پرداختند. روش تحقیق پیمایشی و ابزار پرسش‌نامه می‌باشد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که هرچه میزان سرمایه اجتماعی در جامعه بیشتر باشد به همان میزان احساس امنیت نیز بیشتر خواهد شد. در تحلیل نهایی شاخص اعتماد اجتماعی بیش‌ترین هم‌بستگی را با احساس امنیت اجتماعی نشان داده است.

مبانی نظری تحقیق

برای تبیین نظری سرمایه اجتماعی ابتدا ضرورت دارد ابعاد و زوایای مفهومی سرمایه اجتماعی از منظر نگرش‌های نظریه‌پردازان مورد بررسی قرار گیرد و سپس نظریه‌های سرمایه‌های اجتماعی به اجمال تشریح شوند و در نهایت نظریه‌هایی که به تبیین رابطه بین سرمایه اجتماعی و امنیت می‌پردازند، بررسی شوند تا مدل نظری تحقیق و پیش فرض‌های

آن استخراج و به آزمون گذارده شوند.

مفهوم سرمایه اجتماعی: سرمایه اجتماعی بطور خلاصه شامل سرمایه و منبع حاصل از نهادها، روابط و هنجارهایی است که کنش اجتماعی را به لحاظ کمی و کیفی شکل می‌دهند (چلبی و مبارکی، ۱۳۸۴: ۳). سرمایه اجتماعی شامل مجموعه‌ای از ارتباط‌های فعال در بین مردم است؛ ارتباط‌های فعالی همچون اعتماد، تفاهم متقابل و ارزش‌های مشترک و رفتارهایی که پیوند اعضای یک شبکه و اجتماع همیارانه انسانی را فراهم می‌سازد.

جیمز کلن (۱۹۸۸) سرمایه اجتماعی را سرمایه و منابعی می‌داند که افراد و گروه‌ها می‌توانند آن را از طریق پیوند با یکدیگر و با توجه به میزان و شدت ارتباط خود به دست آورند. در تعریفی دیگر، سرمایه اجتماعی کلیت روابط اجتماعی در درون سازمان یا بدون وجود سازمان است که سطوحی از اعتماد باید فراهم باشد تا بافت اجتماعی سازمان را حفظ کند (بیات، ۱۳۸۹: ۱۰).

برخی از محققان نیز این عبارت را به عنوان منبعی تعریف می‌کنند که کنش‌گران به واسطه ارتباط با دیگر اعضا در گروه‌ها، شبکه‌ها یا سازمان‌ها به دست می‌آورند (اسمیت، ۲۰۰۵: ۴). اندیشمندان تعاریف مختلفی از سرمایه اجتماعی ارائه داده‌اند که در کل، با جمع‌بندی نظرات محققان در این زمینه، می‌توان این مفهوم را مجموعه‌ای از شبکه‌های ارتباطی، هنجارها، ارزش‌ها و درکی دانست که به همکاری درون گروهی و بین گروهی را برای کسب منافع متقابل تسهیل می‌کند.

نظریه پردازان سرمایه اجتماعی: جیمز کلن، سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از منابعی می‌داند که در روابط خانواده و سازمان اجتماعی محلی وجود دارند و برای رشد اجتماعی و شناختی یک کودک یا نوجوان مفیدند. به عقیده وی این منابع برای افراد مختلف متفاوتند و می‌توانند امتیاز مهمی را برای توسعه سرمایه انسانی کودکان و جوانان ایجاد کنند (کلن، ۱۹۸۸؛ فیلد، ۱۳۸۶: ۴۴). وی معتقد است سرمایه اجتماعی عبارت از ارزش آن جنبه از ساختار اجتماعی است که به عنوان منابعی در اختیار اعضای یک گروه یا یک سازمان قرار می‌گیرد تا بتوانند به اهداف و منافع خود دست یابند. همچنین وی در نظریه خود، سرمایه انسانی را هدف غایی مطرح کرده و سرمایه اجتماعی را به عنوان ابزاری برای رسیدن به سرمایه انسانی قلمداد می‌کند و با استفاده از این مفهوم به دنبال شناخت نقش هنجارها و ارزش‌ها در داخل خانواده یا شبکه‌های اجتماعی است، تا از این طریق بتواند موجب تقویت سرمایه‌های انسانی شود.

رابرت پوتنام، یکی از نظریه‌پردازان حوزه سیاست، سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از ویژگی‌های زندگی اجتماعی نظیر شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد می‌داند که مشارکت

کنندگان را قادر می‌سازد تا به شیوه‌های مؤثرتر، اهداف مشترک خود را تعقیب کنند و در نهایت، با اتحاد مبتنی بر اعتماد و تعاون به اهداف خود نائل شوند (پوتنام، ۱۹۹۶؛ فیلد، ۱۳۸۶:۵۵). از نظر وی، اعتماد و ارتباط متقابل اعضا در شبکه، منابعی هستند که در کنش‌های اعضای جامعه موجود است و همین عناصر می‌توانند راه را برای رسیدن به منافع متقابل هموار کنند و این منافع فراتر از سطح فردی هستند که در سطح ملی مطرح می‌شوند (پاتنام، ۱۳۸۰: ۶۷).

پیر بردیو، سرمایه اجتماعی را مجموعه منافع مادی و معنوی می‌داند که به یک فرد یا گروه اجازه می‌دهد تا شبکه پایداری از روابط کم و بیش نهادینه شده بر اساس آشنایی و شناخت کامل را در اختیار داشته باشند (بردیو و واکوانت، ۱۹۹۲؛ فیلد، ۱۳۸۶: ۳۱). از نظر بردیو این شکل از سرمایه حاصل جمع منابع بالقوه و بالفعلی است که نتیجه مالکیت شبکه با دوامی از روابط نهادینه شده بین افراد و به عبارت ساده تر عضویت در یک گروه است. از نظر وی این سرمایه در طول زمان و تلاش افراد جامعه بدست می‌آید و محصول نوعی سرمایه گذاری فردی یا جمعی، آگاهانه یا ناآگاهانه به دنبال تثبیت یا بازتولید روابط اجتماعی است که مستقیماً در کوتاه مدت یا بلند مدت قابل استفاده‌اند. به اعتقاد وی، سرمایه می‌تواند در قالب سه شکل مختلف ظاهر شود: سرمایه اقتصادی که قابل تبدیل به پول است و در شکل حق مالکیت نهادینه می‌شود. سرمایه فرهنگی که تحت شرایط خاصی قابل تبدیل به سرمایه اقتصادی است و در شکل مدارج تحصیلی نهادینه می‌شود و بالاخره سرمایه اجتماعی که تحت شرایط خاصی قابل تبدیل به سرمایه اقتصادی است و شاید در شکل اصالت و شهرت نهادینه شود (شارع، ۱۳۸۳: ۱۵). بردیو در تعریف خود علاوه بر معرفی اشکال مختلف سرمایه، این نکته را نیز خاطر نشان می‌سازد که تسلط هر شکل ویژه‌ای از سرمایه در حوزه‌های از یک جامعه در ارتباط مستقیم با خصوصیت آن حوزه اجتماعی قرار دارد (گرهاردز، ۱۹۹۵: ۸۵۹).

بطور کلی نظریه‌های مربوط به سرمایه اجتماعی را می‌توان به دو گروه عمده تقسیم کرد: الف) در گروه اول به تبعیت از پوتنام، سرمایه اجتماعی، پدیده‌های فرهنگی تعریف می‌شود که نشان دهنده میزان اهمیت و توجه اعضای جامعه نسبت به امور مدنی و بیانگر وجود هنجارهای اجتماعی مروج کنش جمعی و میزان اعتماد به نهادهای عمومی است. نتایج حاصل از تحقیق پوتنام در ایتالیا حاکی از این است که سرمایه اجتماعی در دراز مدت انباشته می‌شود و ویژگی‌های یک کالای جمعی و عمومی را دارد.

ب) در گروه دوم، سرمایه اجتماعی با تبعیت از دیدگاه پیر بردیو، نوعی سرمایه گذاری افراد و سازمان‌ها در شبکه‌های اجتماعی تلقی می‌شود. در این معنا، سرمایه اجتماعی کالایی است که می‌تواند به سرمایه فرهنگی تبدیل شود و بیانگر پایگاه اجتماعی فرد و سازمان باشد. لذا اندوخته سرمایه اجتماعی فرد و سازمان بیانگر قدرت او در جامعه

است. گفتنی است کلمن نیز به همین سیاق بر مزایای سرمایه اجتماعی برای فرد یا سازمان تاکید دارد. از نظر کلمن، هنجار کنش متقابل بر سرمایه اجتماعی تأثیر دارد و سرمایه اجتماعی می‌تواند از طریق تسهیل کنش جمعی، آثار مثبت اقتصادی در سطح ملی داشته باشد (غفاری، ۱۳۸۲: ۳۴).

در جمع‌بندی نظری براساس نظریات کلمن، پوتنام و بوردیو به ویژه در سطح ساختاری، می‌توان گفت در هر جامعه‌ای که سازمان‌ها (در این تحقیق پلیس) بتواند با تبیین جایگاه و نقش خود و ارائه شناخت و آگاهی به افراد جامعه در آن‌ها اعتماد به خود را ایجاد کند، در اجرای مأموریت‌ها و اهداف خود می‌تواند از ظرفیت مشارکتی جامعه بهره‌مند شود و این یعنی سرمایه اجتماعی، که مأموریت‌های آن سازمان را تسهیل می‌کند.

نظریه‌های تبیین ارتباط جرم و سرمایه اجتماعی: رابطه بین سرمایه اجتماعی و ناهنجاری‌های اجتماعی از حیث نظری و با دیدگاه‌های متعدد مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان، جرایم و انحرافات را به عنوان یکی از عوامل اصلی تهدیدکننده امنیت مورد بررسی قرار داده‌اند. از این رو، رهیافت سرمایه اجتماعی دیدگاه وسیع و بهتری را برای فهم عوامل جرم و تخلف ارائه می‌دهد. بدین جهت در تبیین تأثیر سرمایه اجتماعی پلیس بر امنیت اجتماعی باید بر منبعی از کنترل اجتماعی تأکید کرد. کنترل اجتماعی و پیوندهای اجتماعی از عناصر کلیدی سرمایه اجتماعی هستند. بر همین اساس، سه نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، محرومیت نسبی و کنترل اجتماعی که تبیین‌های مستحکمی دارند، بررسی می‌شوند.

تئوری بی‌سازمانی اجتماعی: استدلال اساسی تئوری بی‌سازمانی اجتماعی این است که جرم، نتیجه کاهش هم‌بستگی اجتماعی است. زمانی که اجتماعات نابسامان می‌شوند، همسایه‌ها نسبت به نظارت و بازبینی خاطیان بالقوه بی‌میل می‌شوند و پیامد این بی‌میلی و عدم مسئولیت نسبت به رفتار دیگران، افزایش رفتارهای کجرو خواهد بود. در حقیقت در این دیدگاه کاهش سرمایه اجتماعی فردی و سازمانی به تضعیف هم‌بستگی محلی می‌انجامد و بی‌سازمانی اجتماعی را در جامعه گسترش می‌دهد و زمینه برای بروز جرایم مهیا می‌شود.

مدل بی سازمانی اجتماعی

به نظر میرسد این فرضیه منطقی باشد که هر دو عنصر اصلی سرمایه اجتماعی (تعهد مدنی و اعتماد) با سازمان اجتماعی قوی هم‌بستگی دارد. مشارکت در فعالیت‌های مدنی باید پیوندهای بین شخصی را ترویج کند که پایه‌هایی برای کنترل غیررسمی به شمار می‌آیند. به علاوه، درگیری در فعالیت‌هایی که آشکارا به دلیل حفاظت از جرم مورد هدف قرار گرفته‌اند، مانند تحت نظر قرار گرفتن رفتار همسایه‌ها، خود شکلی از تعهد مدنی است. بنابراین سطوح بالای تعهد مدنی باید سازمان اجتماعی را تقویت و کنترل اجتماعی غیررسمی را ترویج کند که بدین طریق باعث سطوح پایین جرم و خشونت می‌شود. سمپسن و گروز (۱۹۸۹) مدلی را براساس کار اولیه شاو و مک‌کی در سطح اجتماعی طراحی و آن را بطور تجربی بررسی کردند. فرضیه کلی آن‌ها این بود که پایگاه اقتصادی پایین، ناهمگونی قومی، تحرک مسکونی و فروپاشی خانواده به بی‌سازمانی اجتماعی می‌انجامد و به دنبال آن میزان جرم و بزهکاری در اجتماع افزایش می‌یابد. در این مدل، سازمان اجتماعی با معرف‌هایی همچون شبکه‌های دوستانه محلی، کنترل گروه‌های هم‌سالان و گسترش مشارکت سازمانی مطرح شده‌است. آن‌ها مدل خود را در دو مرحله آزمودند و به این نتیجه رسیدند که در هر دو مرحله، پیمایش تغییرات موجود در بی‌سازمانی اجتماعی تحت تأثیر ویژگی‌های ساختاری اجتماع قرار گرفته و میزان جرم و بزهکاری را افزایش داده است.

بر طبق تئوری بی‌سازمانی اجتماعی، سرمایه اجتماعی پایه و اساس آن چیزی است که گروه‌ها را نسبت به تحمیل هنجارها و در نتیجه نسبت به افزایش سطوح کنترل غیررسمی شان توانا می‌سازد. بنابراین اجتماعات سازمان نیافته تا حدودی از جرم و شرایط منفی دیگر رنج می‌برند، زیرا آن‌ها قادر به انباشت سرمایه اجتماعی لازم نیستند (رزنند کلر، ۱۹۹۸: ۸).

تئوری محرومیت نسبی: جودیس بلاو و پیتر بلاو (۱۹۸۲) مطرح کرده‌اند که ان برابری‌های چشمگیر به این احساس می‌انجامد که ثروتمندان زیادی در این منظر وجود دارند، اما برای بسیاری از مردم ثروت‌ها در دسترس نیست و زندگی در فقر را در پیش گرفته‌اند. در نتیجه، ناخشنودی زیاد، سرخوردگی، نومیدی و از خود بیگانگی به وجود می‌آید که احساس بی‌عدالتی، نارضایتی و بی‌اعتمادی را تولید می‌کنند. سطح بالای بی‌اعتمادی در میان اعضای جامعه، انسجام کم‌تر را در آن جامعه در پی خواهد داشت. ویلکینسون (۱۹۹۶) به یک سری شواهد کیفی و کمی گوناگون استناد کرده است که نشان می‌دهند جوامع دارای برابری (مساوات طلبی) زیاد، گرایش به انسجام بیشتری دارند. کاواچی و دیگران (۱۹۹۷) روابط بین شخصی میان نابرابری درآمد منطبق‌های و سطوح سرمایه اجتماعی را بررسی کردند و دریافتند که درصد شهروندان معتقدند به غیر قابل

اعتماد بودن بیشتر مردم هم‌بستگی بالایی با درجه نابرابری درآمد در هر ایالت ($p < 0.001$) و $I = 0.7$) دارد. بطور مشابه، تراکم مشارکت مدنی که با درصد عضویت گروهی ارزیابی شده بود، با نابرابری درآمد رابطه ($p < 0.01$ و $r = 0.4$) داشت. بنابراین می‌توان گفت، دو سنت تئوریکی در جرم‌شناسی که یکی جرم را با محرومیت نسبی مرتبط می‌کند و دیگری جرم را با انسجام اجتماعی در ارتباط می‌داند، می‌توانند با یکدیگر تلفیق شود.

تئوری کنترل اجتماعی: نظریه‌های کنترل فرض را بر این قرار می‌دهند که رفتار افراد، رفتاری ضد اجتماعی خواهد بود و تمام افراد پتانسیلی برای زیر پا گذاشتن قانون دارند، مگر اینکه دیگران آن‌ها را در جهت ترک آن هدایت کنند. تراویس هیرشی در تئوری خود با زیبایی تمام رابطه سرمایه اجتماعی و جرم را به تصویر کشیده است. او عنصر بسیار اساسی در کنترل اجتماعی را پیوند بین فرد و جامعه می‌داند و معتقد است که اگر این رابطه ضعیف باشد، فرد فشار کم‌تری را برای هم‌نوایی احساس می‌کند، اما اگر رابطه قوی باشد، فرد چیزهای زیادی را دارد که اگر کجروی کند آن‌ها را از دست خواهد داد، پس مجبور به هم‌نوایی می‌شود. الگوی هیرشی، پیدایش کجروی را معلول ضعف هم‌بستگی در گروه‌ها و نهادهای اجتماعی و نیز تضعیف اعتقادات و باورهای موجود در جامعه می‌شمرد. در این الگو، هیرشی از یک سو خود را از این تحلیل دورکیم متأثر می‌بیند که مدعی است «کجروی یا خودکشی ناشی از ضعف یا گسستگی تعلق فرد به جامعه است» اما از سوی دیگر، بر خلاف دورکیم و هم‌فکران او، انسان را به خودی خود، متکی و پایبند به اصول اخلاقی و مانند آن نمی‌داند. پس فرض را بر قطعی بودن تحقق کجروی در جامعه می‌گذارد و به ریشه‌یابی وقوع هم‌نوایی در جامعه می‌پردازد. هیرشی چهار عنصر زیر را به عنوان عناصر پیوند دهنده افراد به یکدیگر و جامعه و به تعبیر دیگر، چهار عنصر دلبستگی، تعهد، درگیری و اعتقاد را متغیرهای کنترل‌کننده رفتار معرفی می‌کند. پس کنترل اجتماعی یکی از کارکردهای سرمایه اجتماعی پلیس در ارتباط با امنیت است، زیرا نیروی جمعی بیرونی را برای تحمیل نظم به وجود می‌آورد و این همان چیزی است که گروه‌ها را نسبت به تحمیل هنجارها و در نتیجه نسبت به افزایش سطوح کنترل غیر رسمی شان توانا می‌سازد. بنابراین اجتماعات سازمان نیافته تا حدودی از جرم و شرایط منفی دیگر رنج می‌برند، زیرا قادر به انباشت سرمایه اجتماعی لازم نیستند (صدیق سروستانی، ۱۳۷۳، ۴۳).

جمع‌بندی و ارائه مدل نظری

سرمایه اجتماعی یکی از عوامل اساسی تأثیرگذار در کاهش جرم و در نتیجه افزایش امنیت اجتماعی است. در بررسی جامعه‌شناسی کنش، می‌توان کنش‌گران را به دو دسته کنش‌گر فردی و جمعی تقسیم کرد (چلبی، ۱۳۷۵: ۲۹). یک کنش‌گر اجتماعی در ترکیب

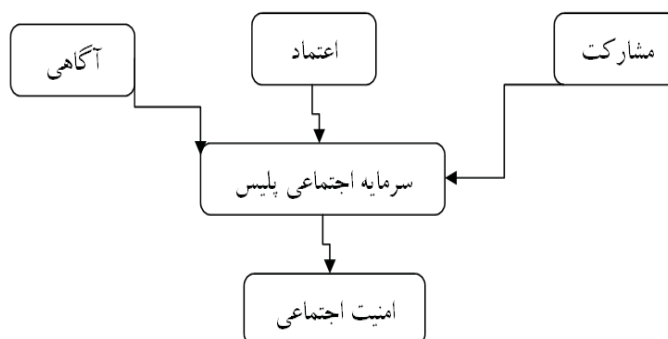
با صفات، منابع و قواعد اجتماعی معنا می‌یابد. در حقیقت هر انسان به معنای کنش‌گر در برابر انسان‌های دیگر قرار دارد که آن‌ها نیز همان ترکیب (قواعد و منابع) را به همراه دارند و این همان چیزی است که در جامعه‌شناسی پارسونزی از آن به عنوان «نظام کنش» یاد می‌شود. پس می‌توان گفت ما با دو نوع کنش‌گر فردی (افراد) و کنش‌گر جمعی (سازمان‌ها) روبه‌رو هستیم. این کنش‌گران چه به صورت فردی و چه به صورت جمعی، دارای سرمایه هستند. بوردیو سرمایه (در هر شکلی) را مجموعه‌ای از روابط می‌داند؛ بنابراین هم کنش‌گر فردی و هم کنش‌گر جمعی به این روابط نیاز دارند. از نظر بوردیو، سرمایه (مجموعه روابط) چیزی به غیر از قدرت نیست. بنابراین در دیدگاه بوردیو، سرمایه (در همه ابعاد آن اعم از اقتصادی، اجتماعی و...) قدرت و طبقه از یک وضعیت تبعیت می‌کند. از این رو برای بوردیو، شکل، حجم و تغییر شکل سرمایه هاست که اهمیت پیدا می‌کنند. بنابراین سرمایه‌ها با توجه به شکل، حجم و ترکیب بندی خود، فضای اجتماعی را چندبعدی می‌کنند. حال اگر به کمک پارسونز قدرت را «توانایی تأثیرگذاری» تعریف کنیم، می‌توان گفت: سرمایه به تعبیر بوردیو چیزی مثل قدرت است و از آن‌جا که ما می‌دانیم پلیس یک کنش‌گر جمعی است پس خواهیم دانست: کنش‌گران دارای سرمایه‌اند و سرمایه عبارت است از مجموعه‌ای از روابط که به کنش‌گران قدرت می‌دهد. پس کنش‌گران برای دستیابی به اهداف خود باید تأثیر گذار باشند و حرکت کنند. مهمترین هدف پلیس به عنوان یک کنش‌گر جمعی، ایجاد امنیت اجتماعی است. پس سرمایه اجتماعی پلیس می‌تواند قدرت اساسی برای پلیس در جهت تأثیرگذاری و دست یافتن به اهداف این کنش‌گر جمعی باشد.

سرمایه اجتماعی پلیس به دو صورت بر امنیت اجتماعی تأثیر می‌گذارد: یکی اینکه هر قدر اعتماد و آگاهی مردم نسبت به پلیس و فعالیت‌های آن بیشتر باشد، زمینه مشارکت آن‌ها بالاتر می‌رود. اولین پیامد آن پوشش فقر اطلاعاتی احتمالی پلیس در زمینه آسیب‌های اجتماعی و جرایم مختلف است. این امر خود باعث کاهش انواع هزینه‌ها برای پلیس می‌شود. دیگر اینکه هر قدر سرمایه اجتماعی پلیس نزد مردم بالاتر رود، میزان کنترل اجتماعی درونی افزایش می‌یابد و از کنترل بیرونی پلیس کاسته می‌شود. این امر پلیس را به عنوان بخشی از مردم نه قسمتی از حکومت، که وظیفه آن ایجاد امنیت برای مردم است معرفی می‌کند که در واقع، تحقق شعار پلیس جامعه محور خواهد بود. در این حالت با افزایش میزان اعتماد، سرعت عملکرد، بهبود وضعیت آماری و بهبود عملکرد در نزد پلیس برای مهار جرایم خواهیم داشت و نتیجه چنین امری افزایش امنیت اجتماعی است.

مدل تحقیق

فرضیات تحقیق

- ۱- بررسی پیش‌بینی تغییرات بین سرمایه اجتماعی پلیس با امنیت اجتماعی؛
- ۲- بررسی پیش‌بینی تغییرات بین میزان مشارکت مردم در فعالیتهای پلیس با امنیت اجتماعی؛
- ۳- بررسی پیش‌بینی تغییرات بین میزان اعتماد مردم به پلیس با امنیت اجتماعی؛
- ۴- بررسی پیش‌بینی تغییرات بین میزان آگاهی مردم از فعالیتهای پلیس با امنیت اجتماعی؛
- ۵- بررسی پیش‌بینی تغییرات بین ابعاد سرمایه اجتماعی پلیس با ابعاد امنیت اجتماعی.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

متغیر وابسته

امنیت اجتماعی: ناظر بر توانایی پاسداری یا دفاع تهدید از عنصری است که افراد یک جامعه را به همدیگر مرتبط می‌سازد؛ برای نمونه، اگر زنجیره اتصال اقلیتی، امنیت آن‌ها است، امنیت اجتماعی آنان عبات است از رفع دغدغه‌ها و نگرانی‌هایی که به ویژگی خاص آن‌ها مربوط است (کلاهیچیان، ۱۳۸۴: ۱۴۱).

متغیرهای مستقل

سرمایه اجتماعی پلیس: پاتنام در تعریف سرمایه اجتماعی به سه عنصر مهم اجتماعی اشاره می‌کند، به نظر ایشان: «سرمایه اجتماعی، اشاره‌کننده به مشخصات تشکیلات اجتماعی است». مشخصاتی چون اعتماد، معیارها (هنجارها) و شبکه‌ها که می‌توانند با تسریع فعالیت‌های هماهنگ شده کارایی جامعه را بهبود بخشند. سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد است که سبب می‌شود تا شرکت‌کنندگان^۱ در

1 Participants

فعالیت مشترک کاراتری برای تعقیب اهداف مشترک خود وارد شوند. در این پژوهش سرمایه اجتماعی با سه شاخص اعتماد به پلیس، مشارکت با پلیس و آگاهی نسبت به پلیس به عنوان عناصر اصلی سرمایه اجتماعی مورد سنجش قرار گرفته است.

اعتماد به پلیس: عبدی (۱۳۸۳:۳۹) معتقد است: «به هرمیزان پلیس در تولید امنیت و حفظ آن موفق عمل کند و اعتماد مردم را جلب کند به مرزهای محبوبیت نزدیکتر می‌شود. یعنی برای تحقق مطلوبیت دو شاخص عمده وجود دارد یکی میزان موفقیت پلیس در انجام مأموریت‌هایش که تولید امنیت، آرامش و آسایش می‌کند و دیگری اعتمادسازی در مردم است».

مشارکت در فعالیت‌های پلیس: مشارکت عبارت است از حساس‌سازی مردم و درنهایت افزایش پذیرش و توانایی آنان برای پاسخگویی به برنامه‌های پلیس از طریق درگیر کردن آن‌ها با تصمیم‌گیری، اجرا و ارزشیابی برنامه‌ها بر اساس تلاش‌های سازمان‌یافته (جابر بابایی، ۱۳۸۸: ۸۷).

آگاهی از فعالیت‌های پلیس: این متغیر اشاره به میزان شناخت مردم به عملکرد و فعالیت‌های پلیس دارد و به آگاهی‌های مردم نسبت به فعالیت‌های گوناگون پلیس مرتبط است.

۳- روش‌شناسی تحقیق

در تحقیق حاضر، روش پژوهش از نوع هم‌بستگی-توصیفی است، که اطلاعات مورد نیاز از طریق ابزار پرسش‌نامه استاندارد، که قبلاً روایی و پایایی آن سنجیده شده و مورد تأیید قرار گرفته است، جمع‌آوری شده و با نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. جامعه آماری پژوهش، شامل همه شهروندان بالای ۱۸ سال ناحیه دو شهر کرمان است، که یک نمونه ۷۰۰ نفری با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شده است. در این پژوهش نمونه بصورت تصادفی، متناسب با حجم نمونه انتخاب شده است. به این صورت که پرسش‌نامه‌ها بصورت تصادفی بین شهروندان بالای ۱۸ سال، جهت تکمیل به آن‌ها ارائه گردید.

۴- یافته‌های تحقیق

سیمای پاسخگویان

از کل حجم نمونه تحقیق (۷۰۰ نفر)، ۴۱ درصد (۲۸۷ نفر) پاسخ‌گویان مرد و ۵۹ درصد (۴۳۱ نفر) پاسخ‌گویان زن بوده‌اند. ۴/۸ درصد پاسخگویان مجرد و ۶/۵۱ آن‌ها متأهل بوده‌اند. ۴/۵۷ درصد پاسخگویان بین ۲۸-۱۸ سال سن، ۲۸ درصد آن‌ها بین ۳۸-۲۹ سال سن، ۶/۹ درصد آن‌ها بین ۴۸-۳۹ سال سن و ۷/۴ درصد آن‌ها بیش از ۴۸ سال سن

داشته‌اند. سطح تحصیلات ۴/۱ درصد پاسخگویان زیر دیپلم، ۲۷ درصد دیپلم، ۵۳ درصد لیسانس، ۱۵/۳ درصد فوق لیسانس و ۰/۶ درصد آن‌ها دکتری بوده‌اند.

جدول ۱: حجم نمونه براساس سن

وضعیت سنی	فراوانی	درصد فراوانی
۱۸ تا ۲۸ سال	۴۰۲	۵۷/۴
۲۹ تا ۳۸ سال	۱۹۶	۲۸
۳۹ تا ۴۸ سال	۶۷	۹/۶
بالای ۴۸ سال	۳۳	۴/۷
جمع	۷۰۰	۱۰۰

جدول ۲: حجم نمونه براساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۲۸۷	۴۱
زن	۴۱۳	۵۹
جمع	۷۰۰	۱۰۰

جدول ۳: حجم نمونه براساس وضعیت تأهل

وضعیت تأهل	فراوانی	درصد فراوانی
مجرد	۳۳۹	۴۸/۴
متأهل	۳۶۱	۵۱/۶
جمع	۲۵۰	۱۰۰

جدول ۴: حجم نمونه براساس سطح تحصیلات

وضعیت تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
زیر دیپلم	۲۹	۴/۱
دیپلم	۱۸۹	۲۷
لیسانس	۳۷۱	۵۳
فوق لیسانس	۱۰۷	۱۵/۳
دکتری	۴	۰/۶
جمع	۷۰۰	۱۰۰

یافته‌های تحقیق

فرضیه اول: بررسی پیش‌بینی تغییرات بین سرمایه اجتماعی پلیس با امنیت اجتماعی، به منظور بررسی فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه سرمایه اجتماعی پلیس با امنیت اجتماعی رابطه دارد، از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵: جدول ضریب هم‌بستگی بین سرمایه اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی

متغیر	امنیت اجتماعی	سطح معنی داری
سرمایه اجتماعی پلیس	-۰/۰۸۸	□ ۱/۹

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، که بین سرمایه اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی، رابطه منفی و غیرمعنی‌دار ضعیفی وجود دارد.

فرضیه دوم: بررسی پیش‌بینی تغییرات رابطه بین مشارکت مردم با پلیس و امنیت اجتماعی، به منظور بررسی فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه مشارکت مردم با پلیس با امنیت اجتماعی رابطه دارد، از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶: جدول ضریب هم‌بستگی بین مشارکت مردم با پلیس و امنیت اجتماعی

متغیر	امنیت اجتماعی	سطح معنی داری
مشارکت مردم با پلیس	-۰/۰۱۷	NS

نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، که بین مشارکت مردم با پلیس و امنیت اجتماعی، رابطه منفی و غیرمعنی‌داری وجود دارد، لذا فرضیه رد می‌شود.

فرضیه سوم: بررسی پیش‌بینی تغییرات بین میزان اعتماد مردم به پلیس و امنیت اجتماعی، به منظور بررسی فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه اعتماد مردم به پلیس با امنیت اجتماعی رابطه دارد، از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷: جدول ضریب هم‌بستگی بین اعتماد مردم به پلیس و امنیت اجتماعی

متغیر	امنیت اجتماعی	سطح معنی داری
اعتماد مردم به پلیس	-۰/۱۲	۰/۰۰۱

نتایج جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، که بین اعتماد مردم به پلیس و امنیت اجتماعی، رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بررسی پیش‌بینی تغییرات بین آگاهی مردم از فعالیت‌های پلیس و امنیت اجتماعی، به منظور بررسی فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر اینکه آگاهی از فعالیت‌های پلیس با امنیت اجتماعی رابطه دارد، از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸: جدول ضریب هم‌بستگی بین آگاهی از فعالیت‌های پلیس و امنیت اجتماعی

متغیر	امنیت اجتماعی	سطح معنی داری
آگاهی از فعالیت‌های پلیس	-۰/۰۷۴	۰/۰۵

نتایج جدول شماره ۸ نشان می‌دهد، که بین آگاهی از فعالیت‌های پلیس و امنیت اجتماعی، رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بررسی پیش‌بینی تغییرات بین ابعاد سرمایه اجتماعی پلیس و ابعاد امنیت اجتماعی، به منظور بررسی فرضیه پنجم پژوهش مبنی بر اینکه ابعاد سرمایه اجتماعی پلیس با ابعاد امنیت اجتماعی رابطه دارد، از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۹ آمده است.

جدول ۹: جدول ضریب هم‌بستگی بین ابعاد سرمایه اجتماعی پلیس و ابعاد امنیت اجتماعی

متغیرها	اعتماد به فعالیت‌های پلیس	مشارکت با پلیس	آگاهی از فعالیت‌های پلیس	امنیت اجتماعی	عملکرد پلیس	قوانین حکومتی
اعتماد به فعالیت‌های پلیس	۱					
مشارکت با پلیس	*۰/۳۶	۱				
آگاهی از فعالیت‌های پلیس	*۰/۵۲	۰/۵۱	۱			
امنیت اجتماعی	-۰/۱۲	۰/۶	*-۰/۷	۱		
عملکرد پلیس	۰/۴۶	*۰/۱۲	۰/۲۳	*-۰/۱۴	۱	
قوانین حکومتی	۰/۴	۰/۳	*۰/۱۵	-۰/۸	۰/۵۶	۱

**۰/۰۰۱/P <

نتایج جدول شماره ۹ نشان می‌دهد، که بین مشارکت مردم با پلیس با اعتماد مردم به پلیس رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، بین آگاهی از فعالیت‌های پلیس با اعتماد مردم به پلیس رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و هم‌چنین بین امنیت اجتماعی آگاهی از فعالیت‌های پلیس رابطه منفی و غیرمعنی‌داری وجود دارد. بین عملکرد پلیس و مشارکت مردم با پلیس رابطه مثبت و معنی‌دار ضعیفی، اما با امنیت اجتماعی رابطه منفی و غیرمعنی‌داری دیده شد. هم‌چنین بین قوانین حکومتی و آگاهی از فعالیت‌های پلیس رابطه مثبت و معنی‌دار ضعیفی، با عملکرد پلیس رابطه مثبت و معنی‌داری و هم‌چنین بین قوانین حکومتی و امنیت اجتماعی رابطه منفی و غیرمعنی‌داری دیده شد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

شواهد و مطالعات تجربی در سال‌های اخیر حاکی از آن است که در کشور ما، امنیت اجتماعی در وضعیت مساعدی قرار ندارد. این پژوهش با هدف بررسی میزان سرمایه اجتماعی پلیس (اعتماد، مشارکت و آگاهی) و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی انجام گردید. در این میان، سرمایه اجتماعی در تأمین امنیت اجتماعی، چه از جهت جلوگیری از بروز ناهنجاری‌ها و انواع جرایم اجتماعی و در کنار آن از جهت زمینه‌سازی مشارکت مثبت و

فعال فرد در زندگی اجتماعی، از طریق تأثیرگذاری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی نقش تعیین‌کننده و مهمی دارد.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که میزان هم‌بستگی بین سرمایه اجتماعی پلیس با امنیت اجتماعی برابر با ۰/۸۸- است. میزان هم‌بستگی بین مشارکت مردم با پلیس و امنیت اجتماعی برابر با ۰/۱۷- است. میزان هم‌بستگی بین اعتماد مردم به پلیس و امنیت اجتماعی برابر با ۰/۱۲- است. هم‌چنین میزان هم‌بستگی آگاهی مردم از فعالیت‌های پلیس و امنیت اجتماعی برابر با ۰/۷۴- می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که رابطه منفی و معنی‌داری بین ابعاد سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی وجود دارد. از میان ابعاد سرمایه اجتماعی پلیس، هرسه بعد اثر منفی بر امنیت اجتماعی داشته‌اند. یعنی در این ناحیه از شهر بین سرمایه‌های اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی مردم رابطه منفی و معکوسی وجود دارد.

نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین مشارکت مردم با پلیس و اعتماد مردم به پلیس هم‌بستگی مثبتی وجود دارد. این دو بعد تقویت‌کننده یکدیگر به نظر می‌رسند، یعنی هر چقدر در این ناحیه مشارکت مردم در فعالیت‌های پلیس افزایش یابد، اعتماد مردم به فعالیت‌های پلیس بیشتر خواهد شد و بالعکس. هم‌چنین بین آگاهی از فعالیت‌های پلیس با اعتماد مردم به پلیس و مشارکت مردم با پلیس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی هر چقدر مردم بیشتر با پلیس در ارتباط باشند و از فعالیت‌های پلیس آگاهی بیشتری داشته باشند، مشارکت مردم و اعتماد مردم به پلیس افزایش می‌یابد. بنابراین افزایش قدرت سرمایه اجتماعی پلیس (قدرت نرم‌افزاری پلیس) می‌تواند قانون‌گرایی را در میان مردم افزایش دهد.

هم‌چنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین عملکرد پلیس و ابعاد سرمایه اجتماعی رابطه مثبت وجود دارد و فقط در بعد امنیت اجتماعی این رابطه منفی می‌باشد. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین علل منفی بودن این رابطه، عملکرد ضعیف پلیس و عدم توجه پلیس به خواسته‌ها و نیازهای امنیتی مورد نیاز مردم می‌باشد. بین قوانین حکومتی و ابعاد سرمایه اجتماعی، بجز در بعد امنیت اجتماعی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین دلایل این امر، عدم اعتماد مردم به قوانین حکومتی و عدم کارایی این قوانین به عنوان ابزاری برای ایجاد و حفظ امنیت اجتماعی می‌باشد.

پیشنهادات کاربردی

برطبق تحقیقات انجام شده عناصر سرمایه اجتماعی پلیس در تسهیل مأموریت‌های سازمان و کاهش هزینه تعاملات آن با جامعه نقش کلیدی دارند که این سه عنصر شامل آگاهی و شناخت مردم نسبت به پلیس، اعتماد به پلیس و مشارکت با پلیس می‌باشد. بطور کلی در شرایط کنونی پیشنهاد می‌شود پلیس برای ارتقای سطح کیفیت و میزان سرمایه اجتماعی خود موارد زیر را مد نظر قرار دهد:

- توجه به نظرات و پیشنهادات مردم در زمینه مشکلات امنیت اجتماعی در قالب استفاده از نظر سنجی و همه پرسی در دوره‌های متناوب سال؛
- انجام برنامه‌ریزی فرهنگی (صدا و سیما) با تولید برنامه‌های گوناگون در جهت افزایش و توسعه میزان امنیت اجتماعی در شهر؛
- نیروی انتظامی باید زمینه‌ی مشارکت اجتماعی را در بین شهروندان به وجود آورد، تا با افزایش مشارکت مردم بتواند گام مؤثری در این جهت بردارد؛
- با برگزاری همایش‌ها و نمایشگاه‌هایی در این زمینه سعی در جلب نظر و دیدگاه‌های مردمی نماید؛
- نیروی انتظامی با عمل نمودن به وعده‌های خود می‌تواند اعتماد شهروندان را بیشتر جلب نماید؛
- با استفاده از رسانه‌های جمعی (رادیو، تلویزیون و سینما) به آموزش و فرهنگ‌سازی مناسب اقدام نمایند؛
- با استفاده از نهادهای آموزشی (مدرسه، دانشگاه، حوزه و...) به ترویج زمینه‌های ارتقای سطح مشارکت مردمی اقدام نماید.

منابع

- احمدی مقدم و همکاران (۱۳۸۹)؛ سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چندبعدی و میان رشته‌ای در شهر مشهد، مجله جامعه‌شناسی کاربردی، سال ۲۱، شماره دوم.
- اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۸۶)؛ امنیت و ابعاد آن در قرآن. فصل‌نامه مطالعات اسلامی، شماره ۷۵، صص: ۳۹.
- بابایی، جابر (۱۳۸۸)؛ تعامل پلیس و سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از جرم: موانع و چالش‌ها. اولین همایش ملی پیشگیری از جرم.
- بیات، بهرام (۱۳۸۹)؛ تبیین رابطه بین سرمایه اجتماعی پلیس و امنیت اجتماعی (میزان بروز جرایم). فصل‌نامه دانش انتظامی. سال دوازدهم، شماره دوم.
- بی‌زیان، علیرضا؛ تاجبخش، غلامرضا؛ مرادی نژاد، زینب (۱۳۹۱)؛ بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی خانواده (مطالعه موردی شهرستان خرم‌آباد). فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی.
- بوزان، باری (۱۳۷۸)؛ مردم، دولت‌ها و هراس. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- پاتنام، روبرت (۱۳۸۰)؛ دموکراسی و سنت‌های مدنی (تجربه ایتالیا و درس‌هایی برای کشورهای در حال گذار). ترجمه محمد تقی دلفروز. چاپ اول. تهران: دفتر مطالعات و تحقیقات سیاسی وزارت کشور.
- تقوی‌لو، یوسف و آیت‌گودرزی (۱۳۸۳)؛ ارزش‌ها و امنیت اجتماعی. فصل‌نامه دانش انتظامی، سال ششم، شماره دوم، صص: ۴۶-۳۱.
- تاجبخش، کیان (۱۳۸۲)؛ بررسی مقدماتی کاربرد نظریه سرمایه اجتماعی در تحلیل وضعیت تأمین اجتماعی در ایران. مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، گزارش شماره ۱۰۷.
- ترابی، یوسف و آیت‌گودرزی (۱۳۸۳)؛ ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، فصل‌نامه دانش انتظامی، سال ششم، شماره دوم، صص: ۴۶-۳۱.
- چلبی، مسعود (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی نظم: تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی، تهران: نشرنی
- چلبی، مسعود و مبارکی، محمد (۱۳۸۴)؛ تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و جرم در سطوح خرد و کلان. مجله جامعه‌شناسی ایران. سال ششم، شماره ۲.
- راموز، ملیحه (۱۳۸۳)؛ تربیت دینی و امنیت اجتماعی، فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره سوم.
- ساروخانی، باقر؛ هاشم نژاد، فاطمه (۱۳۹۰)؛ بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌های آن) و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری. فصل‌نامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، شماره دوم، تابستان ۹۰، صفحات ۹۴-۸۱.
- شارع‌پور، محمود (۱۳۸۳)؛ مسائل اجتماعی ایران، تهران، چاپ اول، نشر آگه.
- صدیق سروسستانی، رحمت‌الله (۱۳۷۳)؛ آسیب‌شناسی اجتماعی. واحد آموزش جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران. شاخه علوم اجتماعی. انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران.
- طرزی، تقی؛ علایی نسب، محمد؛ عبدی اردیزی، طیبه (۱۳۸۸)؛ بررسی سرمایه اجتماعی در امنیت اجتماعی. فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی.
- عبدی، توحید (۱۳۸۳)؛ میزگرد پلیس مطلوب، دوماهنامه نشریه علوم انتظامی، شماره ۲۰.
- غفاری، غلامرضا (۱۳۸۲)؛ سنجش سرمایه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران. خلاصه مقالات نخستین سمپوزیوم سرمایه اجتماعی و رفاه اجتماعی.
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۸۴)؛ سرمایه اجتماعی، اعتماد، دموکراسی و توسعه، چاپ شده در تاجبخش کیان، مترجمین افشین خاکباز و حسن پویان، نشر شیرازه.
- کلاهچیان، محمود (۱۳۸۴)؛ راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی شماره یک، تهران: نشر گلبونه.
- کلمن، جیمز (۱۳۷۷)؛ بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه منوچهر صبوری. چاپ اول. تهران: نشرنی
- محمدی، جواد و همکاران (۱۳۹۱)؛ بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی با کیفیت زندگی زنان شهر.
- نادری، حمدا...؛ جاهد، محمد علی؛ شیرزاده، میهن دخت (۱۳۸۸)؛ بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و سرمایه

اجتماعی (مطالعه موردی شهر اردبیل)؛ فصل نامه مطالعات امنیت اجتماعی.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۸)؛ امنیت اجتماعی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.

Anheier، H.K. Gerhards، J. and Roma، F.P (1995). Forms of capital and social structure in cultural fields: examining bourdieu's social topography، American Journal of sociology، vol.100

Coleman، J (1988). Social capital in the creation of human capital، American Journal of sociology،

Liddelhart، Basil، 1995، Strategy: the indirect approach. London. Faber

Smith، S.S (2005). Don't put my name on it: social capital activation and job-finding assistance among the black urban poor، American Journal of sociology

